

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра нормальної та патологічної клінічної анатомії

Силабус навчальної дисципліни
«Клінічна анатомія і оперативна хірургія»

Обсяг навчальної дисципліни	Загальна кількість годин на дисципліну: 90 годин /3 кредити. II рік навчання III-IV семестр
Дні, час, місце проведення навчальної дисципліни	Заняття проводяться в учбових кімнатах кафедри згідно з розкладом занять.
Викладач(-і)	1. Нескоромна Наталія Владиславівна – к.мед.н., доцент, в.о. завідувача кафедри. 2. Кошельник Олена Леніанівна – к.мед.н., доцент. 3. Чеботарьова Світлана Олегівна – старший викладач. 4. Анцут Ольга Андроніківна – асистент. 5. Урсу Олександр Юрійович – асистент.
Контактна інформація	Довідки за телефонами: 1. Анцут О.А., завуч кафедри 050-4561236 2. Урсу О. Ю., керівник студентського гуртка 0971677773 E-mail: sonshine22@ukr.net Відпрацювання та консультації: з 14.30 до 17.30 кожного вівторка та четверга.

КОМУНІКАЦІЯ

Комунікація зі здобувачами буде здійснюватися аудиторно (очно).

Під час дистанційного навчання комунікація здійснюється на платформі Microsoft Teams, а також через листування електронною поштою anatomy@onmedu.edu.ua, www.anatom.in.ua та месенджери Viber та Telegram, де створені групи, можливо окремо через старосту.

АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Предмет вивчення - клінічна анатомія та оперативна хірургія.

Пререквізити. Навчальна дисципліна «Клінічна анатомія та оперативна хірургія» базується на знанні здобувачами медичної біології, анатомії людини, гістології, фізіології, біофізики, біохімії, латинської мови, іноземної мови (за професійним спрямуванням), медичної термінології, етики, філософії та інтегрується з цими дисциплінами.

Постреквізити. Навчальна дисципліна «Клінічна анатомія та оперативна хірургія» закладає основи для вивчення здобувачами пропедевтики клінічних

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра нормальної та патологічної клінічної анатомії

дисциплін, внутрішніх хвороб, хірургічних хвороб, акушерства і гінекології, травматології та ортопедії, неврології, нейрохірургії, пульмонології, стоматології, отоларингології, урології, онкології; формує уміння застосовувати знання з клінічної анатомії людини в майбутній професійній діяльності.

Мета дисципліни – набуття кожним здобувачем конкретних знань з клінічної анатомії, необхідних для обґрунтування клінічного діагнозу, розуміння патогенезу різних захворювань, розвитку можливих ускладнень, а також вибору найбільш раціональних методів хірургічного втручання, оволодіння технічними прийомами і навичками оперативних втручань.

Завдання дисципліни:

- формування знань клінічної анатомії ділянок тіла людини ;
- вміння інтерпретувати топографо-анатомічні взаємозв'язки з позицій варіаційної та вікової клінічної анатомії;
- формування вмінь застосовувати знання з клінічної анатомії для обґрунтування діагнозу та розуміння патогенезу різних патологічних процесів;
- формування вмінь вибору найбільш раціональних методів хірургічного втручання;
- вивчення техніки виконання основних оперативних втручань;
- оволодіння технікою основних оперативних прийомів та маніпуляцій.

Очікувані результати

В результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен:

Знати:

- загальний принцип пошарової будови тіла людини;
- клінічну анатомію ділянок тіла людини;
- клінічну анатомію внутрішніх органів людини;
- клінічну анатомію клітковинних просторів, судинно-нервових пучків;
- вікові та індивідуальні особливості будови, форми, топографії та сінтопії внутрішніх органів та інших анатомічних утворень;
- техніку використання хірургічних інструментів;
- принципи первинної хірургічної обробки ран;
- основні етапи найпростіших оперативних втручань;
- принципи виконання основних оперативних втручань на трупах людини, експериментальних тварин та тренажерах.

Вміти:

- демонструвати та описувати клінічну анатомію ділянок тіла людини, внутрішніх органів, клітковинних просторів, судинно-нервових пучків;
- використовувати знання з клінічної анатомії для обґрунтування діагнозу різних патологічних станів;

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра нормальної та патологічної клінічної анатомії

- використовувати знання з клінічної анатомії для обґрунтування патогенетичних механізмів розвитку різних патологічних станів;
- володіти основними хірургічними інструментами;
- володіти основними принципами первинної хірургічної обробки ран;
- використовувати знання з клінічної анатомії для вибору способу оперативного втручання;
- володіти технікою виконання основних оперативних втручань на трупах людини, тваринах та тренажерах;
- використовувати знання з клінічної анатомії для попередження інтра- та постопераційних ускладнень, що обумовлені віковими та індивідуальними особливостями ділянок, внутрішніх органів та інших анатомічних утворень.

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Форми і методи навчання.

Дисципліна буде викладатися у формі семінарських занять (30 год.), організації самостійної роботи (60 год.).

Методи навчання:

- *словесні* (відповідь, пояснення, бесіда, вирішення клінічних ситуаційних задач, робота з книгою);
- *наочні* (малюнок, демонстрація, ілюстрація);
- *практичні* (відпрацювання практичних навичок, коректне користування хірургічним інструментарієм).

Самостійна робота: самостійна робота з підручником, самостійне відпрацювання окремих практичних навичок (наприклад, зав'язування хірургічних вузлів), перегляд відеоматеріалів та презентацій, робота з банком тестових завдань.

Зміст навчальної дисципліни:

Тема 1. Введення у дисципліну. Загальний хірургічний інструментарій. Техніка роз'єднання та з'єднання тканин. Види хірургічних швів та вузлів.

Тема 2. Клінічна анатомія мозкового відділу голови. Операції на мозковому відділі голови: первинна хірургічна обробка ран голови, трепанація черепа, трепанація соскоподібного відростка.

Тема 3. Клінічна анатомія лицевого відділу голови. Лицевий та трийчастий нерви. Операції на лицевому відділі голови: раціональні розрізи на обличчі, розтин лобної, верхньощелепної пазухи. Філатовське стебло.

Тема 4. Клінічна анатомія ший. Ділянки, трикутники. Фасції ший та міжфасціальні простори. Сонний трикутник, його вміст. Клінічна анатомія гортані, щитовидної та паращитовидних залоз, глотки, шийної частини стравоходу. Надання допомоги при асфіксії: конікотомія, крикотомія, трахеотомія. Резекція щитовидної залози за

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра нормальної та патологічної клінічної анатомії

О.В. Ніколаєвим.

Тема 5. Клінічна анатомія грудей. Молочна залоза. Операції на молочній залозі. Клінічна анатомія плеври та плевральних синусів. Клінічна анатомія легень, трахеї, бронхів. Оперативні доступи до легень. Пневмоторакс; його види, шляхи усунення. Тема 6. Клінічна анатомія середостіння. Клінічна анатомія серця, перикарда. Функціональна анатомія клапанів серця. Вроджені вади серця. Оперативні доступи до серця. Операції на серці: аортокоронарне шунтування, стентування, пересадка серця.

Тема 7. Клінічна анатомія передньобоквої стінки живота. Ділянки, шари, «слабкі місця». Операції при косих та прямих пахвинних грижах (їх різниця). Стегнові, пупкові грижі та грижі білої лінії живота.

Тема 8. Клінічна анатомія черевної порожнини. Розподіл на поверхи. Лапаротомія. Лапароскопія. Кишкові шви (ручний та механічний). Футлярна будова стінки органів шлунково-кишкового тракту. Клінічна анатомія шлунку, дванадцятипалої кишки. Резекція шлунку. Ваготомії. Клінічна анатомія печінки і жовчних шляхів. Холецистектомія. Холедохотомія. Клінічна анатомія та операції на підшлунковій залозі та селезінці.

Тема 9. Клінічна анатомія тонкої та товстої кишок. Морфологічні відмінності. Апендектомія, калова фістула та протиприродний відхідник. Функціональні відмінності.

Тема 10. Клінічна анатомія поперекової ділянки та заочеревинного простору. Ділянки. Органи заочеревинного простору. Операції на органах заочеревинного простору: пієлотомія, нефротомія, нефректомія.

Тема 11. Клінічна анатомія чоловічого та жіночого тазу: кістки, м'язи, фасції, клітковинні простори, поверхи. Клінічна анатомія органів чоловічого та жіночого тазу. Операції на сечовому міхуру, яєчку, прямій кишці. Пункція заднього склепіння піхви. Операції при позаматковій вагітності.

Тема 12. Клінічна анатомія верхньої кінцівки: м'язи, канали, борозни, проекції судин. Надпліччя: підключична, дельтоподібна, лопаткова і пахвова ділянки. Ділянка плеча та плечового суглоба. Клінічна анатомія ліктьового суглоба, ділянки передпліччя та кисті. Простір Пирогова. Операції при гнійних захворюваннях кисті.

Тема 13. Клінічна анатомія сідничної ділянки. Квадранти. Над- та підгрушевидні отвори, їх вміст. Розповсюдження запальних процесів з тазу на передню та задню поверхні стегна. Стегновий, затульний та привідний канали. Клінічна анатомія стегна, підколінної ямки, коліна, гомілки та стопи. М'язи, трикутники, борозни, канали стегна, гомілки.

Тема 14. Операції на кістках та суглобах кінцівок. Остеотомія, остеосинтез. Ампутації на кінцівках. Тримоментна конусо – колова та кістково – пластична ампутації стегна по Пирогову. Операції на судинах та нервах верхньої та нижньої кінцівки. Зупинка кровотечі. Судинний шов. Шов Карреля.

Тема 15. Залік

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра нормальної та патологічної клінічної анатомії

Перелік рекомендованої літератури

Основна:

1. Клінічна анатомія та оперативна хірургія. Том 1: підручник / В. І. Півторак, О. Б. Кобзар, С.М.Білаш [та ін.]; за ред. В. І. Півторака, О. Б. Кобзаря. - Вінниця : Нова книга, 2021.- 568 с.
2. Оперативна хірургія та топографічна анатомія: підручник / Ахтемійчук Ю.Т., Вовк Ю.М., Дорошенко С.В. [та ін.]; за ред. Ковальського М.П – 5-видання. Київ: Медицина, 2020. - 504 с.
3. Алгоритм виконання практичних навичок із клінічної анатомії та оперативної хірургії : посібник / Гнатюк М.С., Слабий О.Б., Татарчук Л.В., Кріцак М.Ю. - Тернопіль: ТНМУ. 2020. – 92 с.

Додаткова:

1. Короткий курс топографічної анатомії та топографічної хірургії: підручник / В.І. Півторак, О.Б. Кобзар, Ю.Г. Шевчук, Вінниця: Нова Книга, 2016 р.
2. Оперативна хірургія і топографічна анатомія голови та шиї: підручник/ В.І. Півторак, О.М. Проніна, Ю.М. Вовк [та ін.]; за ред. професорів: В.І. Півторака, О.М. Проніної. - Вінниця: Нова книга, 2016. - 312 с.
3. Koshelnyk E.L. Basics of clinical anatomy and operative surgery: study guide for students / E.L.Koshelnyk, A.G.Popov. – Odessa: Odessa State Medical University, 2019. – 103 p.
4. Загальна хірургія : базовий підруч. для студ. ВНЗ - мед. ун-тів й академій / С. Д. Хіміч, М. Д. Желіба, І. Д. Герич [та ін.] ; за ред. С. Д. Хіміча, М. Д. Желіби. - 3-є вид., переробл. і допов. - Київ : Медицина, 2018. - 607 с.
5. Черкасов В.Г., Бобрик І.І., Гумінський Ю.Й., Ковальчук О.І. Міжнародна анатомічна термінологія (латинські, українські, російські та англійські еквіваленти). - Вінниця: Нова Книга, 2010. – 392 с.
6. Воєнно-польова хірургія: підручник / Я.Л. Заруцький, В.М. Запорожан, В.Я. Білий [та ін.]; за ред. Я.Л. Заруцького, В.М. Запорожана. – Одеса: ОНМедУ, 2016.

Електронні інформаційні ресурси:

1. <https://info.odmu.edu.ua/chair/anatomy/files/109/ua>
2. <https://anatom.ua/>
3. <https://www.primalpictures.com/>
4. <https://www.visiblebody.com/>
- <https://3d4medical.com/>

ОЦІНЮВАННЯ

Форми і методи поточного контролю здійснюються під час проведення навчальних занять і мають на меті перевірку засвоєння здобувачами навчального матеріалу, рівень теоретичної та практичної підготовки. Форми проведення

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра нормальної та патологічної клінічної анатомії

поточного контролю – опитування, бесіда, доповідь, тестування, розв'язування ситуаційних задач, вирішення клінічної ситуаційної задачі, демонстрація практичних навичок чи вміння. Форми оцінювання поточної навчальної діяльності є стандартизованими та відповідають еталонам відповідей. Оцінювання успішності вивчення кожної теми дисципліни виконується за традиційною 4-х бальною шкалою.

Критерії поточного оцінювання на занятті:

«5»	Здобувач бездоганно засвоїв теоретичний матеріал, демонструє глибокі і всебічні знання теми, основні положення наукових першоджерел та рекомендованої літератури, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок.
«4»	Здобувач добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає його; має практичні навички, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при аналізі практичного.
«3»	Здобувач в основному опанував теоретичними знаннями навчальної теми, орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, але непереконливо відповідає, плутає поняття, додаткові питання викликають у здобувача невпевненість або відсутність стабільних знань; відповідаючи на запитання практичного характеру, виявляє неточності у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою діяльністю;
«2»	Здобувач не опанував навчальний матеріал теми, не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутні наукове мислення, практичні навички не сформовані.

Форма і методи підсумкового контролю – залік.

Залік виставляється здобувачу, який виконав усі розділи освітньої програми вибіркової дисципліни, приймав активну участь у семінарах, не має академічної заборгованості, має середню поточну оцінку не менше ніж 3,0 і не менше «задовільно» за підсумкове заняття.

Можливість і умови отримання додаткових (бонусних) балів не передбачено.

САМОСТІЙНА РОБОТА ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Зміст самостійної роботи визначається робочою навчальною програмою дисципліни та методичними рекомендаціями викладача. Здобувачам також рекомендується для самостійного опрацювання відповідна наукова література та періодичні видання. Методичне забезпечення самостійної роботи здобувачів

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра нормальної та патологічної клінічної анатомії

передбачає засоби самоконтролю (тести, пакет контрольних завдань).

ПОЛІТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Політика навчальної дисципліни відповідає правилам, встановленим Положенням про академічну доброчесність та етику академічних взаємин в Одеському національному медичному університеті, у відповідності до Кодексу академічної етики та взаємин університетської спільноти Одеського національного медичного університету, Положенням про запобігання та виявлення академічного плагіату у науково-дослідній та освітній роботі здобувачів вищої освіти, науковців та викладачів Одеського національного медичного університету

Вимоги дисципліни: обов'язкове відвідування аудиторних занять, активна участь в обговоренні питань, попередня підготовка до семінарських занять за допомогою учбово-методичних посібників і основний літературі, якісне і своєчасне виконання завдань для самостійної роботи, участь у всіх видах контролю (поточний контроль, контроль СРС, підсумковий контроль).

Дотримання академічної доброчесності передбачає: самостійне виконання всіх видів робіт, завдань, форм контролю, передбачених робочою програмою даної навчальної дисципліни;

- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Неприйнятними у навчальній діяльності для учасників освітнього процесу є:

- використання родинних або службових зв'язків для отримання позитивної або вищої оцінки під час здійснення будь-якої форми контролю результатів навчання або переваг у науковій роботі;
- використання під час контрольних заходів заборонених допоміжних матеріалів або технічних засобів (шпаргалок, конспектів, мікро-наушників, телефонів, смартфонів, планшетів тощо);
- проходження процедур контролю результатів навчання підставними особами.

За порушення академічної доброчесності здобувачі освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності:

- зниження результатів оцінювання контрольної роботи, оцінки на занятті, заліку тощо;

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра нормальної та патологічної клінічної анатомії

- повторне проходження оцінювання (контрольної роботи, заліку тощо);
- призначення додаткових контрольних заходів (додаткові індивідуальні завдання, контрольні роботи, тести тощо);
- проведення додаткової перевірки інших робіт авторства порушника.

Політика щодо дедлайнів та перескладання: Пропуски занять з неповажних причин відпрацьовуються за розкладом черговому викладачу. Пропуски з поважних причин відпрацьовуються за індивідуальним графіком з дозволу деканату. Здобувач, який спізнився на заняття, може бути на ньому присутній, але якщо в журналі викладач поставив «відсутній», він повинен його відпрацювати у загальному порядку.

Мобільні пристрої: Користуватися ними під час пари, в цілях, що не пов'язані чи порушують навчальний процес, не дозволяється. Спроба розмовляти під час заняття розцінюється як грубе порушення етичних правил поведінки.

Поведінка в аудиторії: здобувачі повинні стежити за своїм зовнішнім виглядом, слідкувати за своєю мовою, не допускати вживання нецензурних слів. Неприпустима фамільярність, грубість, неповага у спілкуванні зі своїм співбесідником, непристойна поведінка в будь-якій формі. Категорично заборонено вживати наркотичні та токсичні засоби. Не допускається вживання алкогольних та слабоалкогольних напоїв або перебування в стані, що ними обумовлюється, в будь-який час на території навчального закладу. Дбайливо відноситися до матеріально-технічної бази та навчальної літератури навчального закладу.